

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง ผู้วิจัยทำการสอนเองโดยใช้เวลาสอน เป็นเวลา 36 ชั่วโมง จำนวน 3 สัปดาห์ ๆ ละ 12 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 แผน ใช้เวลา 36 ชั่วโมง 3 สัปดาห์ ๆ ละ 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .23 - .78 ค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง .25 - 1 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .83 และ แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนต่อชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบค่า T (t - test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผล ดังนี้

1. ได้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 97.30/90.00

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน ด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี มีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 97.30/90.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยชุดการสอน สูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 97.30/90.00 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 ชุดการสอนที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน มีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กลุ่มการเรียนรู้วิชาศิลปะนาฏศิลป์ละคร ศึกษาจุดประสงค์และรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร ทำการวิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะนาฏศิลป์ละคร กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และเวลาเรียนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเป็นไปตามหลักการของหลักสูตร ศึกษาองค์ประกอบและข้อมูลการสร้างชุดการสอนนำไปให้คณะกรรมการวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา เวลาเรียน และความเหมาะสมของรูปแบบและองค์ประกอบของชุดการสอน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ความยากง่าย ความชัดเจนของภาษาและความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา กับสาระการเรียนรู้ นำผลมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์

มาตรฐาน 80/80 ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดทำชุดการสอนของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525, หน้า 123) และสอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530, หน้า 66 - 67) ที่กล่าวว่าการสร้างชุดการสอนที่ใช้วิธีระบบเป็นหลักสำคัญ ทำให้มั่นใจได้ว่า ชุดการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจพร้อมจะสอนอีกด้วย

1.2 ในการสร้างชุดการสอน ผู้วิจัยได้จัดลำดับเนื้อหาของชุดการสอนเป็น 4 หน่วยย่อยให้สอดคล้องและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจากง่ายไปหายากคือจากความรู้เบื้องต้นไปสู่การฝึกทักษะพื้นฐานของการแสดงจนถึงการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ซึ่งการเรียงลำดับเนื้อหาดังกล่าวช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ไปตามลำดับ วุฒิก้าวทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งพบได้จากการที่นักเรียนสามารถตอบคำถามจากแบบฝึกหัดทุกชุดได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 97.30 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน 80 ดังแรก และมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบทักษะปฏิบัติและการประเมินผลงานความคิดสร้างสรรค์ได้เฉลี่ยร้อยละ 90.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) ที่กล่าวว่า “เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความต้องการ ความสนใจ และวุฒิภาวะของผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ มีคุณค่า และมีแก่นสารที่เชื่อถือได้มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต” และสอดคล้องกับหลักการสอนจากทฤษฎีการเรียนรู้ของสเวนสันและวิลเลียม (Swanson & Williams, 1979 อ้างถึงใน พรณี ช. เจริญ, 2538, หน้า 346 - 348) ในข้อ 1 ที่ว่า “ครูควรแบ่งหน่วยการเรียนรู้ ออกเป็นขั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนจะปฏิบัติตามได้ง่าย นอกจากนั้นจะต้องบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ อย่างชัดเจนของบทเรียน หรือหน่วยการเรียนรู้ว่ามีอะไรบ้าง และครูตั้งความหวังไว้นักเรียน จะต้องทำอะไรได้บ้าง ”

1.3 ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบสมบูรณ์ครบถ้วนประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครูประจำชุดการสอนและคู่มือสำหรับนักเรียน ซึ่งทุกส่วนผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองกับนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มตามระบบขั้นตอน มีการปรับแก้จนกระทั่งมีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน เน้นทักษะปฏิบัติให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ ฟิมพ์สัน (Simpson 's Model) โดยเริ่มจากจัดประสบการณ์ทักษะปฏิบัติทำซ้ำ ด้วยการให้นักเรียน

สังเกต การปฏิบัติจากผู้วิจัย เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อม ด้านท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย การใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายในการปฏิบัติทักษะท่ารำ นักเรียนเลียนแบบท่ารำ และนำเสนอให้ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข ต่อจากนั้นนักเรียนฝึกปฏิบัติทักษะท่ารำด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ และดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเอง มีความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีความสุขในการเรียน และเห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ กาก์เน่ (Gagne, 1973 อ้างถึงใน ไพบุลย์ เทวรักษ์, 2540, หน้า 82 - 83) ที่เน้นบทบาทครูเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ได้ปฏิบัติจริง นักเรียนได้พัฒนาทักษะปฏิบัติที่มีความรู้อย่างถูกต้อง และชำนาญการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนและเมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละชุดการสอนแล้ว นักเรียนจะได้ทำแบบวัดความรู้ความสามารถประจำชุดย่อยเพื่อทบทวนความรู้และทบทวนความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเองทันที เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการทดสอบนี้จะทำให้ผู้เรียนยังคงความรู้และความคงทนในการเรียนและครูผู้สอนจะใช้แบบประเมินทักษะท่ารำ ประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนให้ดีขึ้น โดยการประเมินผลดังกล่าวมีกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนและแจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบล่วงหน้าซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัตยสา และอังคณา สัตยสา (2539, หน้า 20) ที่กล่าวว่า การทดสอบต้องมีการกำหนดที่แน่นอนว่าจะวัดอะไรและให้คะแนนอย่างไรในการทดสอบภาคปฏิบัติ ต้องมีการกำหนดที่แน่นอนว่าจะวัดอะไร ให้คะแนนเกี่ยวกับผลงานอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางปฏิบัติและต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้เพียงใด

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบได้ว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้เฉลี่ยร้อยละ 97.30 และทักษะปฏิบัติเฉลี่ยร้อยละ 90 จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่าทุกองค์ประกอบของชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนทั้งนี้เนื่องมาจาก

2.1 ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ตามวุฒิภาวะตามความแตกต่างและความสามารถของผู้เรียน โดยการศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอนวัยมัธยมศึกษาหรือวัยรุ่นเกี่ยวกับลักษณะทางร่างกาย ทางอารมณ์และสติปัญญาควบคู่กับจิตวิทยาการศึกษาของนักจิตวิทยาหลายท่าน อาทิ แบนดูรา (Bandera) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบโดยมีกระบวนการสำคัญ 4 อย่างคือ ความใส่ใจของผู้เรียน การจดจำ การแสดงเหมือนต้นแบบ และแรงจูงใจที่เกิดจากการเสริมแรง จากทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบ ของ ซิมเมอร์แมน และโรเซนทอล ซึ่งมี หลักการ 5 ประการ คือการแบ่งหน่วยการเรียนรู้เป็นขั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ง่าย การเลียนแบบของผู้เรียนที่ต้องมีการใส่ใจ สังเกต มีความจำ และลงมือด้วยตนเอง การสอนหรือ แสดงให้ดูตัวอย่าง การให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองทันทีหลังการดูตัวอย่างและการให้นักเรียนที่ได้ ทำแสดงเป็นแบบให้แก่เพื่อนที่ยังไม่ได้ทำ (พรหม ช. เชนจิต, 2538, หน้า 346 - 348) ซึ่ง ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง นักเรียน ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้เป็นลำดับ เมื่อมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจสามารถสอบถามหรือ ขอคำแนะนำจากเพื่อนหรือครูได้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้อง กับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525, หน้า 119 - 120) ที่เสนอแนวคิดซึ่งตามจากจิตวิทยา การเรียนการสอนที่นำมาผลิตชุดการสอนว่าต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อที่ช่วยในการเรียนการสอน และบทบาทของครูเปลี่ยนเป็นผู้แนะ แนวทาง

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในชุดการสอนเป็นกระบวนการที่เน้นทักษะ ปฏิบัติ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะปฏิบัติของ ซิมพ์สัน อันประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้น การให้ผู้เรียนรับรู้โดยผู้วิจัย แจกจุดประสงค์ของการเรียนรู้ให้นักเรียนรับทราบ ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้ นักเรียนสังเกตการณ์ ปฏิบัติทำร่ำจาก การชมวิดิทัศน์การแสดง ที่ผู้วิจัยเตรียมมา เรื่องการแสดงทำ ร่ำ ระบาย ต่าง ๆ พร้อมศึกษา สารการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการเตรียม ความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และ อารมณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มการทำงานร่วมกันเป็นการเตรียมตัวก่อนการเรียนรู้การประดิษฐ์ ทำร่ำ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนละครตัวพระ ละครตัวนาง เพื่อคัดมือ แขน และขา เป็นการเตรียม ความพร้อมของร่างกายก่อนที่จะฝึกปฏิบัติทำร่ำในขั้นต่อไป พร้อมศึกษา สารการเรียนรู้ในแต่ละ กิจกรรม ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided Response) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมา อธิบายตามสารการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม จากเนื้อหาที่รับผิดชอบหน้าชั้นเรียนให้ผู้วิจัยและ เพื่อนดูทุกกลุ่ม เพื่อได้รับการแก้ไขและชี้แนะอย่างถูกต้องจากผู้วิจัย ขั้นการให้ลงมือกระทำจน

กลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง (Mechanism) ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนอธิบายและปฏิบัติทำร่ำด้วยตนเอง หลังจากได้รับการแก้ไขปรับปรุงที่ถูกต้อง จนเกิดความชำนาญและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียนได้อย่างถูกต้อง ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกทบทวนปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ส่วนต่างๆ ของร่างกายด้วยตนเองบ่อยๆ ปฏิบัติซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เป็นรายบุคคล/ กลุ่ม ตามที่ผู้วิจัยกำหนด (สาระการเรียนรู้นั้นจะเป็นไปตามเนื้อหาในแต่ละชุดย่อยกำหนด) ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (Improvement and Adaptation) นักเรียนปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ตามแถบบันทึกเสียงบทเพลงนาฏศิลป์เช่นเพลงวังมาศฐานเป็นต้นที่ผู้วิจัย กำหนดโดยผู้วิจัย คอยชี้แนะ แก้ไข (สาระการเรียนรู้นั้นจะเป็นไปตามเนื้อหาในแต่ละชุดย่อยกำหนด) จากนั้นนักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้เดิมด้านนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปใช้ประกอบกับบทเพลง ที่ผู้เรียนได้เลือกตามความต้องการของกลุ่มโดยเลือกบทเพลงประเภทใดก็ได้ตามที่สนใจ และนำท่ารำตามความรู้เดิมด้านนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นที่ได้รับการแก้ไขแล้วมาประยุกต์ใช้ท่าทางตามความหมายของบทเพลงนั้นอย่างถูกต้อง (ดังเช่นในชุดการสอนย่อยที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ท่ารำตามจินตนาการ) ในขั้นตอนสุดท้าย ขั้นการคิดริเริ่ม (Creation) ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำด้านนาฏศิลป์ไทยจากความรู้เดิมที่ได้ศึกษามาแล้วในทุกชุดการสอน (การศึกษานาฏยศัพท์เบื้องต้น, การฝึกทักษะภาษาท่าและปฏิบัติตามบทเพลง, การสร้างสรรค์ท่ารำตามจินตนาการ, การสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย) โดยการนำเสนอผลงานการแสดงหน้าชั้นเรียน พร้อมการอธิบายถึงสาเหตุและวิธีการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างถูกต้อง (ดังเช่นในชุดการสอนย่อยที่ 4 เรื่อง การสร้างสรรค์ท่ารำนาฏศิลป์ไทย) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ดิวอี้ (Dewey, 1963, pp. 22 – 50 อ้างถึงใน ทิศนา แจมณี, 2547, หน้า 26 - 27) ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) ถ้าบุคคลได้กระทำหรือฝึกฝนหรือทบทวนบ่อยๆ จะกระทำได้ดีและเกิดความชำนาญ และถ้ากระทำแล้วได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ก็อยากจะกระทำสิ่งนั้นอีก และสอดคล้องกับทฤษฎีที่สำคัญเชื่อมโยงของธอร์นไคท์ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนวิชาที่เป็นทักษะนั้นต้องอาศัยการฝึกฝน ได้ลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำเล่าจะเกิดความชำนาญ ยิ่งได้รับการฝึกฝนที่ถูกวิธีมากเพียงไร ยิ่งมีทักษะ ดีขึ้นมากเพียงนั้น (Thomdike, n.d. อ้างถึงใน วรณี โสมประยูร, 2539, หน้า 71 - 74) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี ลิ้มปานานท์ (2539) ที่สร้างชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองสำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติกิจกรรมก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก และการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกผลการวิจัยพบว่า คะแนนภาคความรู้และภาคปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนในด้านความคิดเห็นพบว่าชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์มีประโยชน์สามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนประยุกต์ใช้ทำร่ำพื้นฐานและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์ทำร่ำใหม่ ๆ และสามารถเสนอชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อารี พันธุ์มณี (2542, หน้า 91) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ควรมุ่งการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ต๊ะมะกรูท (2542) ได้พัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์เบื้องต้น สำหรับครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ทดลองกับครูผู้สอนนาฏศิลป์ จำนวน 7 คน ซึ่งไม่มีวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ และจำนวนนักเรียนจำนวน 196 คนพบว่าชุดการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะปฏิบัติต่อผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ ดวงพร พิทักษ์วงษ์ (2546) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนบ้านคลองหลวง อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงพบว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบปกติตามแนวการจัด ประสบการณ์ ชั้นปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะปฏิบัติดังกล่าว ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติทักษะทำร่ำแบบมาตรฐานนาฏศิลป์ไทย สามารถสร้างสรรค์ทำร่ำได้ ตามจินตนาการและสอดคล้องกับความสามารถตลอดจนนำเสนอผลงานการสร้างชุดการแสดงนาฏศิลป์ได้ด้วยความภาคภูมิใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทย เพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ใน ระดับมากที่สุด เนื่องมาจาก ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติในชุดการสอนตามรูปแบบพัฒนาทักษะปฏิบัติ ของซิมพ์สันนี้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำร่ำตามผู้วิจัย และ นักเรียนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติทีละคน จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่า นักเรียนพอใจกับ ประสบการณ์ที่ได้รับปฏิบัติทำทางด้านนาฏศิลป์ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ ซึ่ง สอดคล้องกับ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526, หน้า 3) ที่กล่าวว่า การพอใจกับประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคล ที่มีต่อสิ่งหนึ่งและพร้อมที่จะสนองตอบ ต่อสิ่งนั้น อันเนื่องมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาด้านจิตพิสัย ของ บลูม (Bloom, 1956 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2545, หน้า 235) ที่กล่าวว่า การพัฒนา

ด้านเจตคติและความรู้สึกล้วนเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับค่านิยมนั้น ผู้เรียนเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น ช่วยกันคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำร่ำด้านนาฏศิลป์ไทยจาก ความรู้เดิมที่ได้ศึกษามาแล้วในทุกชุดการสอน (การศึกษานาฏยศัพท์เบื้องต้น, การฝึกทักษะภาษา ท่าและปฏิบัติตามบทเพลง, การสร้างสรรค์ทำร่ำตามจินตนาการ การสร้างสรรค์ชุดการแสดง นาฏศิลป์ไทย) โดยการนำเสนอผลงานการแสดงหน้าชั้นเรียนพร้อมการอธิบายถึงสาเหตุและ วิธีการประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำร่ำด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ขั้นตอนการปฏิบัติจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกเริ่มจากการรับรู้จนสามารถคิด ริเริ่มได้เอง ทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง สามารถอภิปรายสร้างสรรค์ทำร่ำ ตามจินตนาการและนำเสนอผลงานการสร้างชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทยต่อผู้อื่นได้ด้วย ความ ภาคภูมิใจสอดคล้องกับแนวคิดของแซกส์ (Sax, 1980 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 58 - 59) กล่าวว่าระดับขั้นของความเต็มใจหรือความพร้อมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของเจตคติ ความจริงเป็นเรื่องของความตรงใจนั่นเอง การที่คนจะมีลักษณะ นี้ของเจตคติต้องเป็นคนที่มีมองเห็นความเด่น ความสำคัญและความรอบรู้อย่างมาก ต่อเป้าเจตคติ ความประทับใจเด่นชัดนี้จะวัดได้ เมื่อเจตคติแสดงออกมาปราศจากการตะล่อมกล่อมเกล่า ซึ่ง ความประทับใจนี้วัดได้จากการสอบถามเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพบว่านักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริม ความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คือมีประสิทธิภาพ 97.30/90.00 นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียน การสอน โดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสอนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะ ปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยละครของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้สอนควรทำความเข้าใจขั้นตอน การจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดี เพื่อการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์กับนักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ครูผู้สอนต้องเตรียมการสอนเป็นอย่างดี อดทนและดูแลการฝึกปฏิบัติของนักเรียนทุกขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบของทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยละคร

3. ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยละครให้เกิดความชำนาญ เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองโดยมีท่ายืนท่านั่งท่าเดินที่สง่า และสามารถนำความรู้ไปจัดการแสดงตามที่ต้องการได้รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพด้านการแสดงต่อไปโดยผู้เรียนนำไปปรับปรุง

4. จากการสอบถามเจตคติต่อชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรมีการนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้กับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยละครในระดับชั้นอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการนำชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ (ชมพู่ชัน) ไปทดลองสอนในสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดกับผู้เรียน

2. ในการนำชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้สอน ครูผู้สอนควรปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลาเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะทางนาฏศิลป์